

שופטים (181)

מקור העצלות בטיפשוט

שפטים ושטרים תתן לך (ט.ז.יח)

הדא הוא דכתיב (משלי ו. ו) "לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם אשר אין לה קצין שוטר ומושל תכין בקיץ לחמה אגרה בקציר מאכלה" (דב"ר כאן).

יש להתבונן, הלא שלמה המלך מדבר על העצל, אם כן היה צריך לומר, ראה דרכיה ותהיה זריז, שהרי היפך העצלות היא זריזות ומה מקום יש לאמירת "ראה דרכיה וחכם". אלא יש לומר: מקור העצלות הוא הטיפשות, כלומר טימטום הלב וחוסר ההרגשה, שהרי אין החכמה תלויה בדיעת השכל אלא בהרגשת הלב וכמו שהדגיש הרמב"ם (סוף הלכות איסור"ב): אין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה. נמצא שהעצל בשכלו יודע מה יבוא לו בסופו, אלא שטימטום הלב גורם לו לעצום את עיניו ולישון שינה מתוקה עכשיו ולא לחשוב על העתיד, למרות שהוא וודאי יודע אותו היטב.

היד עדה לעבירות האדם

יד העדים תהיה בו כראשנה (י.ז.)

מדוע ב"סלח לנו" מכים עם היד על הלב? רב חיים (אחיו של המהר"ל מפראג) בספרו "אגרת הטיול" כתב לבאר זאת בדרך הלצה. הפסוק באיוב (לו. ז) אומר: "ביד כל אדם יחתום", וכך אומרים אנו בתפילת מוסף של הימים הנוראים: וחתום יד כל אדם בו, כי כל אדם חותם בפניקס על רשימת העבירות שעשה. נמצא שהיא היא העדה לכל עבירות של האדם, לכן עם היד הזו נותנים מכה על הלב, "יד העדים תהיה בו כראשנה". והוא מוסיף עוד: כתוב במדרש רבה (קהלת), שיכה על הלב עם היד כאילו אומר ללב: אתה גרמת לי לעבור את העבירה, כי החמדה והתאוה מן הלב הן באות. והביא כתב הארי ז"ל, שאת ההכאה על הלב יש לעשות עם האגרוף, וטעם הדבר, אומר רבי חיים, כי את כל העבירות ניתן לפדות בעזרת צדקה, כפי שאמר דניאל, לנבוכדנצר (ד.כד): "וחטאך בצדקה פרוק". מדוע אם כן, ישנם עדיין חטאים? כי היד קמוצה מלתת צדקה, לכן את המילים "סלח לנו אבינו כי חטאנו" אומרים כשהיד קמוצה.

ספר "ומתוק האור"

פי יפלא ממה דבר למשפט בין דם לדם (י.ז. ח)

איתא (ברכות ג), אמרי דבי ר' ינאי מאי דכתיב: "ומיץ אף יוציא דם", כל תלמיד שכועס עליו רבו פעם ראשונה ושותק זוכה להבחין בין דם טמא לדם טהור. "ומיץ

אפים יוציא ריב", כל תלמיד שכועס עליו רבו פעם ראשונה ושניה ושותק, זוכה להבחין בין דיני ממונות לדיני נפשות ע"כ. ומכלל הן אתה שומע לאו, שהתלמיד שאינו שותק לרבו רק יקום ויתיצב לריב עמו, לא יזכה לכל אלה, להבחין ביניהם רק ישארו מופלאים ממנו. ואל זה רומז הפסוק: "פי יפלא ממה דבר למשפט בין דם לדם", שאין אתה יודע להבחין בין דם טהור לדם טמא, "בין דין לדין", שאין אתה יודע להבחין בין דיני ממונות לדיני נפשות, ידוע תדע כי הסיבה והגורם לזה הוא, "דברי ריבת בשעריך", בשערים המצויים בהלכה, כשישבת לפני רבך והיה כועס עליך, לא שמת מחסום לפיך לשתוק רק פתחת פיך בדברי ריבות, והוא הגורם לך שדינים אלו נפלאו ממך.

ספר "להתערך באהבתך"

וינספת לך עוד שלש ערים על השלש האלה (י.ט. ט)

הרי תשע, ג' שבעבר הירדן וג' שבארץ כנען וג' לעתיד לבוא (רש"י)

יש להבין מה עניין ערי מקלט לעתיד לבוא, והרי אז תמלא הארץ דעת ה' ולא יהיו רוצחים? ברם כפי גודל השגתם ודבקותם בהשי"ת, כך תגדל יראת חטאם. כדרך שמצינו באבות הקדושים, שאף שהיתה דרגתם נשגבה מאוד מכל מקום כל העת התייראו, שמא יגרום החטא (ברכות ד), לכן אדרבה, לעתיד לבוא תהיה יראת החטא גדולה לאין ערוך מהיום, ויהיו יראים שמא ייכשלו בשפיכות דמים או על כל פנים באבזרייהו, כמו כעס והלבנת פנים. לזאת באו ערי המקלט להורות, שאכן יאה הוא, להיות יראים מן החטא ולהכין ערי מקלט לשופכי דמים, אבל בוודאי שבפועל יהיו ערים ריקות ושוממות משופכי דמים.

רבי משה פיישטיין זצ"ל בספרו "קול רם"

אחיו במצוות, רק בחייו

ועשיתם לו פאשר זמם לעשות לאחיו (י.ט. ט)

ראיתי חידוש נפלא. בגמרא (מכות ה:) מובא כי מחלוקת בין הפרושים לצדוקים, הצדוקים אמרו: "ועשיתם לו פאשר זמם לעשות לאחיו", דוקא אם הרגו אותו אז הורגים את העד הזומם, נפש בנפש, אך הפרושים, חכמי ישראל, אמרו בדיוק להיפך: רק כאשר זמם ולא כאשר עשה, הגמרא שם מבארת, כי נאמר בתורה: "לעשות לאחיו", מוכח שאחיו קיים, כי אם הוא מת, שוב אינו אחיו. שואלים הראשונים, וכי זה רק כאשר האח קיים, והרי בפרשתנו (כה.ה) כתוב "כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם... והיה הבכור אשר תלד יקום על שם אחיו המת", הנה נאמר "אחיו" על מי שמת. יש לומר: ישנו

הלכה: הלכות תלמוד תורה, פרנסה

הטעם שמותר לעסוק בפרנסה אע"פ שבאותו זמן מתבטל מן התורה, מפני שמצות לימוד תורה לא נתנה בו התורה שיעור, וממילא החיוב הוא לפי יכלתו של אדם, שאם הוא טרוד בפרנסתו ושאר צרכיו, כשינה ואכילה וכיוצ"ב, פטור מללמוד כל שעה, ויוצה ידי חובתו בקביעות עיתים, ובזמנים שהוא פנוי מעסקי הזמן מחוייב ללמוד יומם ולילה בלי ביטול רגע כמימרא. וכשיש ח"ו פנאי והוא מבטל מלימוד תורה מרצונו, הוא קרוב למה שאמרו חז"ל (סהנדרין צט.) על הפסוק "כי דבר ה' בזה", זה שאפשר לעסוק בתורה ואינו עוסק, כי הוא מראה שדבר ה' אינו עיקר וחשוב בעיניו כ"כ לעסוק בו, כאילו מתלוצץ מדברי תורה.

ספר "פסקים וחשובות"

פתגם: כשאתה במורד, הרבה ישמחו לתת לך דחיפה
ספר "שמחה"

חקירה: קנין מגוי: הגוי מקנה לישראל, או שהגוי רק מסתלק מהחפץ והישראל קונה אותו. (צפנת פענח כללי התורה והמצוות: הגוי מסתלק) ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: תשובה מניה וביה:

בימיו של הרמב"ן נתפרסם שמו של כומר אחד, שאין כמוהו צנוע ועניו עלי אדמות. אמר הרמב"ן בלבו: אלכה נא ואראה, האמנם עניו הוא האיש עד כדי כך? קם נסע לעירו של הכומר, שהה זמן מה בקריבות מקום והתבונן במנהגיו והליכותיו. לבסוף קרב אליו ואמר לו: שאלה גדולה לי אליך. הנה כתוב מפורש בתורה: והאיש משה עניו מאוד מכל האדם, והלא אתם עניו יותר ממנו? לבשו פניו של הכומר ארשת של ענווה מתחסדת ואמר: שאלה זו מטרידה גם אותי. אם כן, סיכם הרמב"ן, כבר קיבלתי תשובה ברורה לשאלתי.

ספר "חור וחלק" חלק ג' (דף קכח)

מזל טוב ליום הולדת של בתי אביגיל בן מלכה

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג' ימים חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג' ימים בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי. לידה קלה לרינה בת זהרה אנריאת. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. לעילוי נשמת: ג' יום מסעודה בת ג' יולי יעל, שלמה בן מחה

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr

חילוק עצום בין הפסוק: "כי ישבו אחיו יחדו", של פרשת יבום לפסוקים של עדים זוממים, ללא השואה כלל. בעדים זוממים, העד הזומם אינו אחיו ממש, ואם הוא היה אחיו היה פסול לעדות, אם כן, מדוע נקרא אחיו? כי הוא אחיו במצוות. לגבי אחוה זו, רק כאשר הוא חי ועושה מצוות יכול להיקרא אח, כי 'במתים חופשי', לכן, הוכיחה הגמרא שאם כתוב "פְּאָשֶׁר זָמַם לְעִשׂוֹת לְאָחָיו", מוכח שמדובר באדם חי. אבל בפסוק: "כי ישבו אחים יחדו", מדובר באחים ביולוגים, ואז גם כשהוא נפטר הוא עדיין אחיו, אח, גם אם הוא מת, תמיד יחשב ויקרא אח.

ספר "יחי ראובן"

יסוד הצלחה במלחמה, "דע את האויב"

אַתֶּם קָרְבִּים הַיּוֹם לְמַלְחָמָה עַל אִיבֵיכֶם (כ.ג.)

ידע תדעו שאין הלוחמים עמכם אחיכם רק שונאיכם אם תפלו בידם לא ירחמו עליכם (סוטה מב.)

עיקר גדול במלחמה, הוא להכיר את האויב, את כוחו, את שנאתו ונחישותו, לכן הסבירו חז"ל שאסתר המלכה אמרה: איש צר ואויב (שמו"ר לח.ה), אויב, זה המן, כי היא הכירה, שהוא המתנגד האמיתי שלה. לכן מצינו במחית עמלק שמלבד המצוה של תמחה זכר עמלק, שזו התוצאה, אבל התחלת המצוה היא "זכור את אשר עשה לך עמלק", כי על ידי זה תיעשה מתנגד אליו, כשתבין שהוא המתנגד לך בעצם ורוצה בהשפלת כבודו של הקב"ה. כך גם במלחמת היצר הרע, חשוב שנדע את היצר, דרכי פעולותיו ונסיונותיו התמידיים להפילנו יום יום, שעה שעה ברשתו.

ספר "לחתך עליון"

השפעה על הסביבה

וְהָיָה הָעִיר הַקְּרֹבָה אֶל הַחֵלֶל וְלָקְחוּ זָקְנֵי הָעִיר (כא.ג.)

יש להבין מדוע העיר הקרובה אל החלל צריכה כפרה? כתב האבן עזרא: יתכן, שה' ציוה לעשות כן לעיר הקרובה, כי לולי שעשו עבירה כדומה לה, לא נודמן להם שיהרג אדם קרוב מהם. ומחשבות השם עמק וגבהו. וכן כתב אברבנאל: ולפי דעתי נ"ל לפרש הכתוב כן: שאחרי שהם העידו שאין ביניהם הרוצח ושהם לא שפכו את הדם, ושהם לא ידעו מי הוא ההרוג, וזהו "ועינינו לא ראו". יאמרו הכהנים: כפר לעמך ישראל, לא העון הזה, כי אם על יתר העבירות אשר כבר עשו דומים לזה, כי לולא היו חוטאים בדבר הדומה לזה פעם אחרת, לא היתה קורה בגבולם ההריגה הזאת, ולפי שהם לא ידעו, יתפללו בעדם הכהנים שיכפר להם השי"ת. ויתפללו עוד: ואל תתן דם נקי בקרב עמך ישראל, שלא יתן דם נקי שישפך בגבולם כדומה לזה. והעירה התורה: "וכפר להם הדם", שבסיבת החרטה והתפילה הזאת, והיותם עצבים בדבר, יכפר להם יתברך החטאות שכבר עשו דומים לזה.

ספר "אוצרות התורה"